

Speciering av mangan i svetsrök och i svetsares blod

Bernt Bergström

Labchef Analyslaboratoriet

Arbets- och miljömedicinska kliniken

Universitetssjukhuset Örebro

Speciering av mangan i svetsrök och i svetsares blod

- Projekt finansierat av afa Försäkring 2010-2014

Göran Lidén (projektledare), Lennart Lundgren, m fl ITM
Stockholms universitet

Peter Berg, Göte Mölleby, Bernt Bergström m fl AMM Örebro

Bengt Sjögren IMM, KI

Representanter för svetsföretagen ELGA och ESAB

I samarbete med

Bernhard Michalke Helmholtz Zentrum München

Bakgrund

- Mn är en essentiell metall vars upptag och utsöndring via magtarmkanalen är väl reglerad
- Så ej upptag via andningsvägarna
- effekten som ligger till grund för gällande gränsvärde vid exponering för luftburna manganpartiklar är prekliniska psykomotoriska prestationsförsämringar bl a vad avser motorik, snabbhet, minne och kognition
- Mn ackumuleras i delar av hjärnan, globus pallidus och substantia nigra (apa och människa). Hur kommer det dit?

Syfte

- Ta fram bättre möjligheter att påvisa den exponering för mangan i svetsrök som kan orsaka nervskador
- Underlag för revision av gränsvärden
- Öka kunskapen om hur Mn transporteras från svetsrök till hjärnan

Manganspeciering svetsrök

- totalmangan i blod och urin speglar inte exponering för luftburna manganpartiklar
- Manganets oxidationstal och i vilken förening det ingår är avgörande
- Speciering krävs för relevant exponeringsbedömning

Speciering av Mn i svetsrök

- Bulkprov av svetsrök och filterprov analyseras med ett batteri metoder
SEM och TEM Morfologi, EDS & EELS
XRD
XRF
XANES
ICP-MS totalt och på storleksseparerade fraktioner
ICP-MS efter sekventiell lakning

Sekventiell lakning, ICP-MS

1. Vattenlösligt Mn
0,01 mol/liter ammoniumacetat, 90 min 37 °C
2. MnO, Mn²⁺
25 % ättiksyra, 90 min 75 °C
3. Mn³⁺, Mn⁴⁺
0,5 % hydroxylaminhydrokl i 25 % ättiksyra
90 min 75 °C
4. Olösligt Mn
syrauppslutn. HNO₃+HF+H₂O₂ mikro

Blodanalyser

- Mn och Fe analyserades i helblod, blodkroppsgör och plasma
- Klinkem-analyser
CRP, P-Fe och ferritin
- Serum för speciering av Mn och Fe
Provtagning i rör helt utan tillsats, genom infart utan metall

Speciering av Mn i serum/plasma

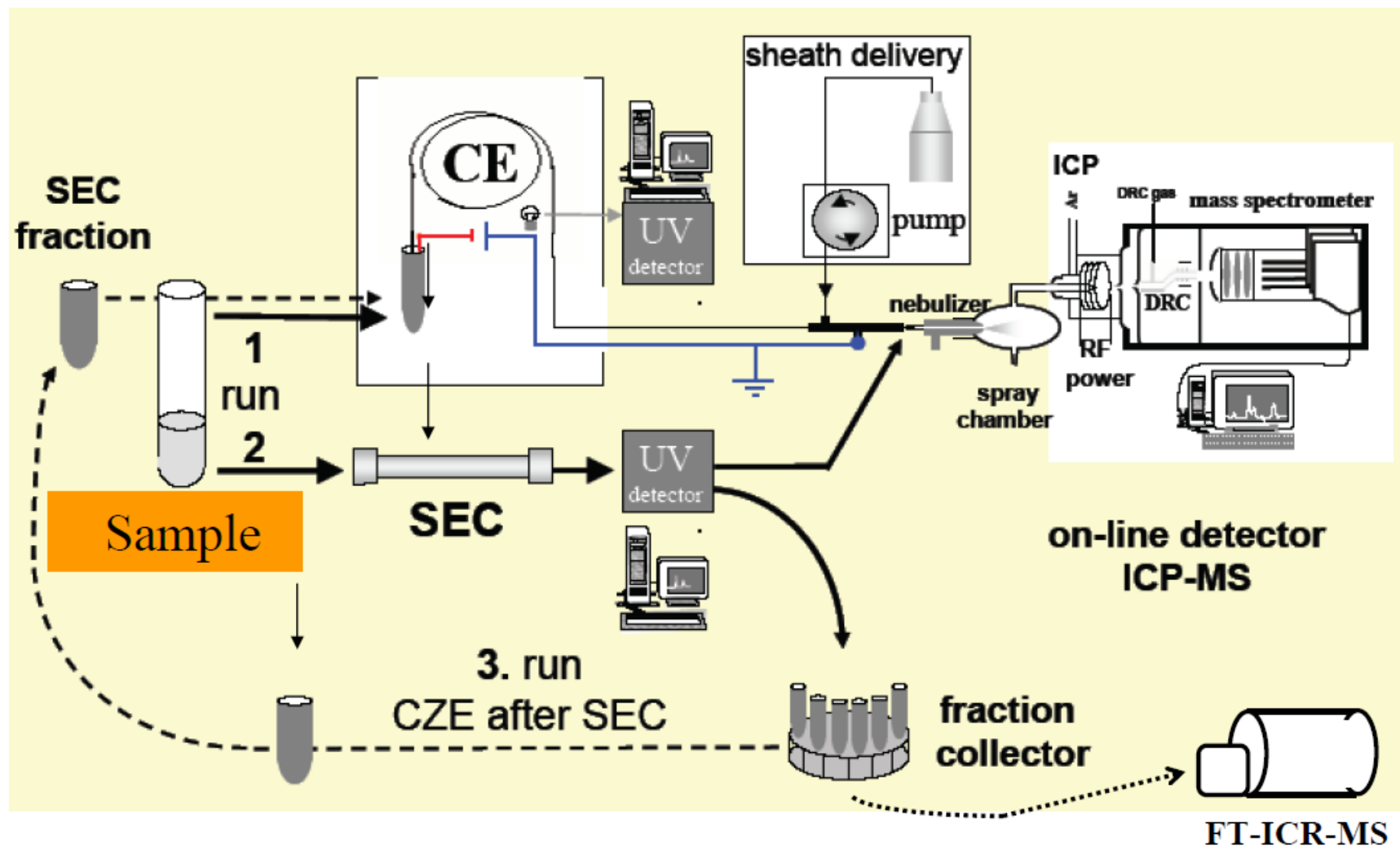
SEC-ICP/MS och CE-ICP/MS

Prof. Dr. Bernhard Michalke

***Helmholtz Zentrum München - German Research
Center for Environmental Health***

***Research Unit: Analytical BioGeoChemistry (BGC)
Ingolstaedter Landstrasse 1, D-85764 Neuherberg,
Germany***

<http://www.helmholtz-muenchen.de/bgc/forschungsthemen/metallomics/index.html>

Mn-speciation

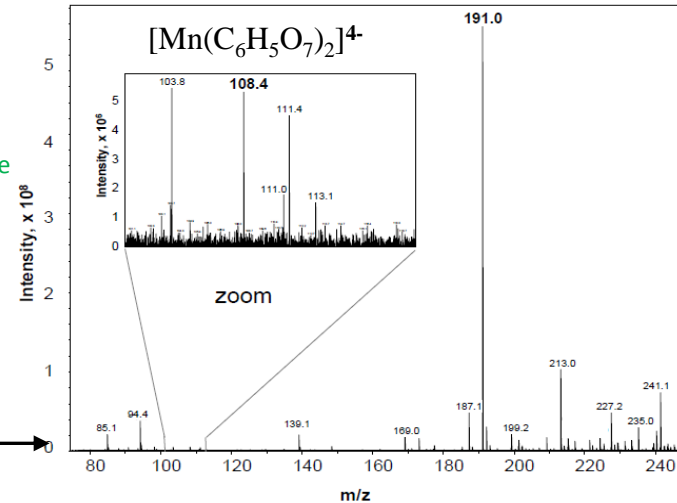
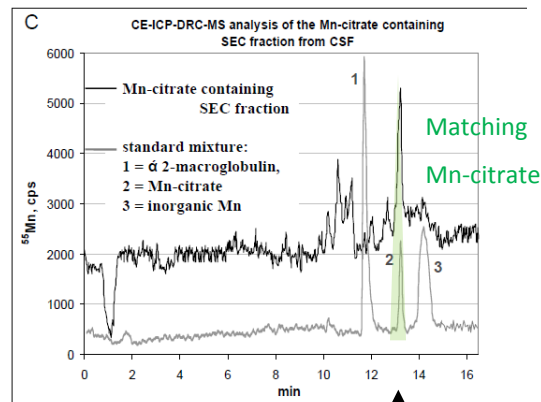
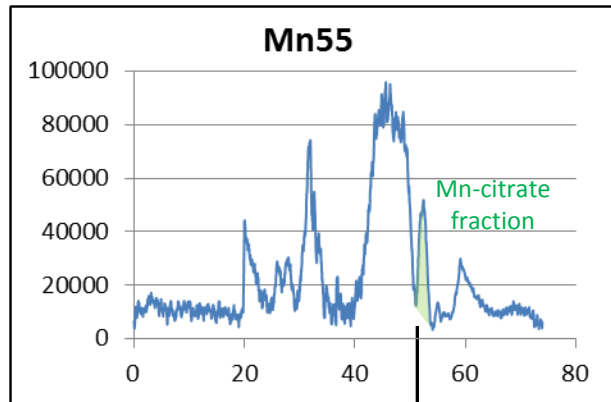
and molecular MS identification:

Example for 2D- orthogonal identification

SEC-ICP-DRC-MS

CE-ICP-DRC-MS

ESI-FT-ICR-MS

Speciering av Mn i serum/plasma

- Uppdelning i 8 fraktioner (kDa)

2000-900

850-600

A-2-macroglobulin

430-260

150-90

arginase

85-50

transferrin

10-0,5

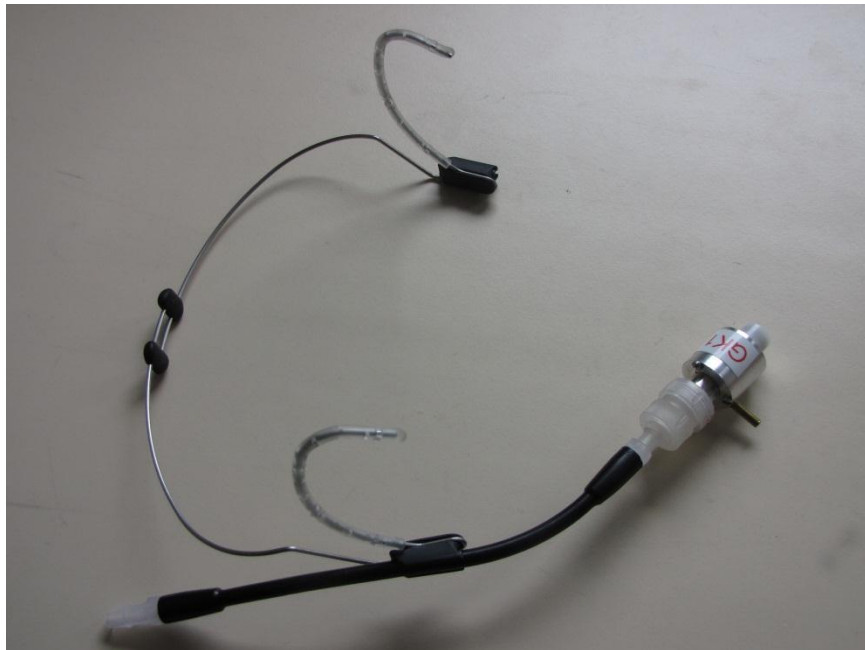
0,3-0,15

Mn-citrat

0,12-0,05

oorganiskt Mn

Headset-hållare till miniprovtagare för svetsrök

Föravskiljare för respirabel
fraktion

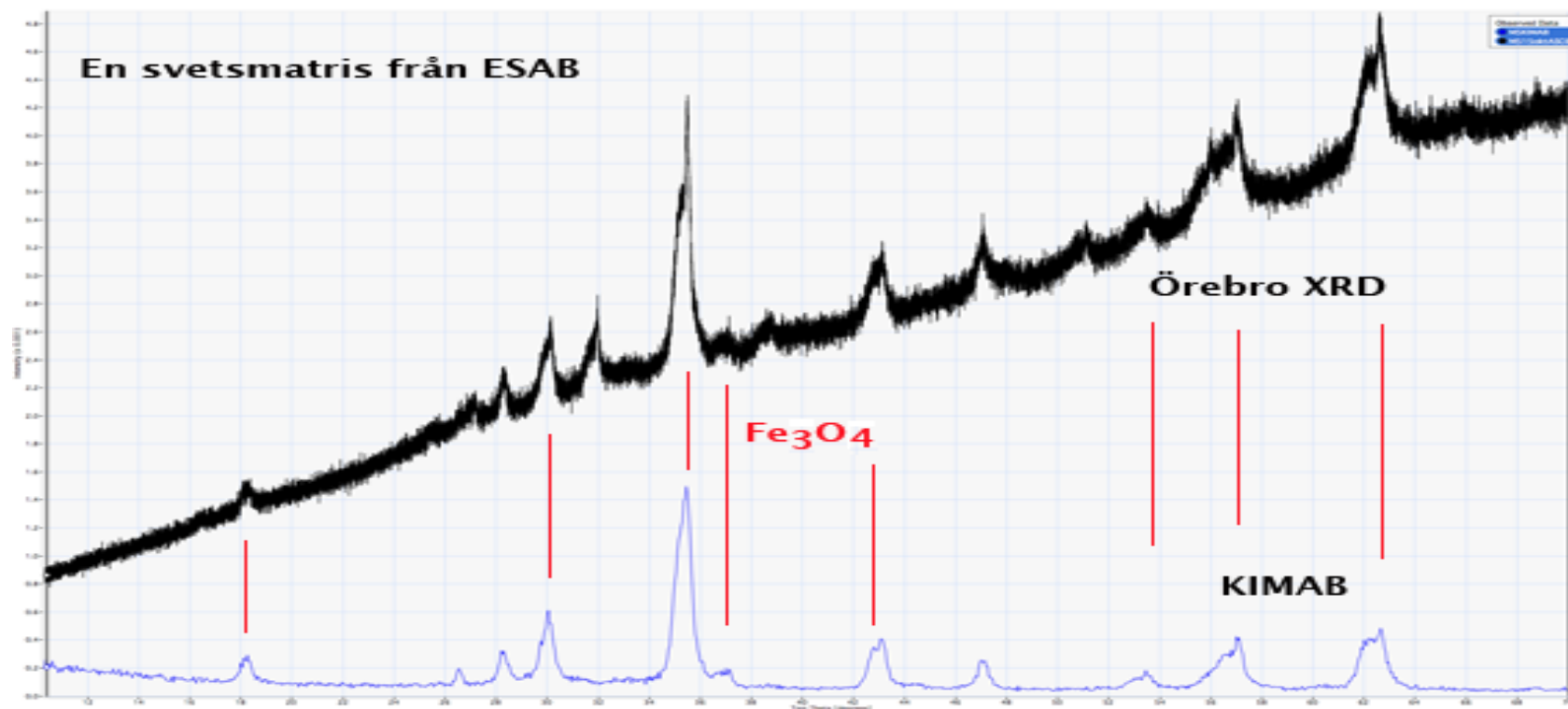
Genomförande av fältfas

- 75 svetsare och 25 oexponerade kontroller
- Deltagarnas exponeringen för mangan i luft och blod undersöks
  - Under ett skift mäts deltagarnas exponering för respirabelt damm personburet
  - Stationär provtagning genomförs i några representativa positioner
- Efter skift ta blodprov
- Frågeformulär

Manganspeciering XRD

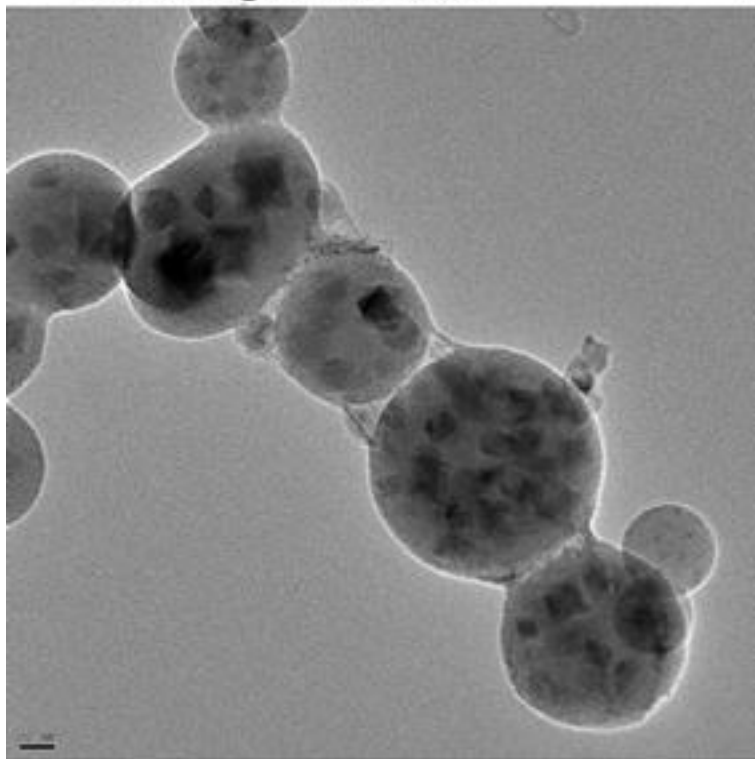
- Partiklarna för små och för lite kristallina för XRD

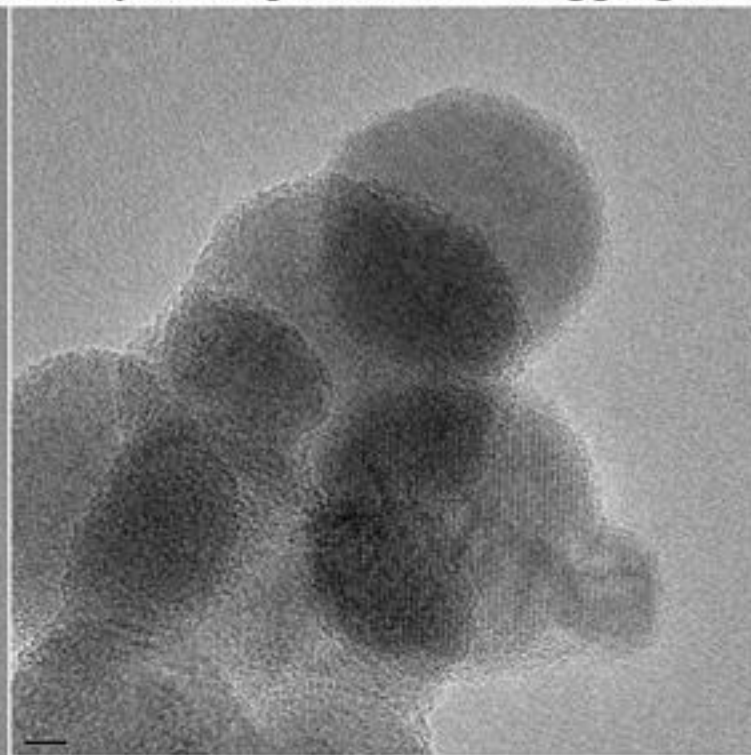

Manganspeciering SEM/TEM

Olika ingående faser

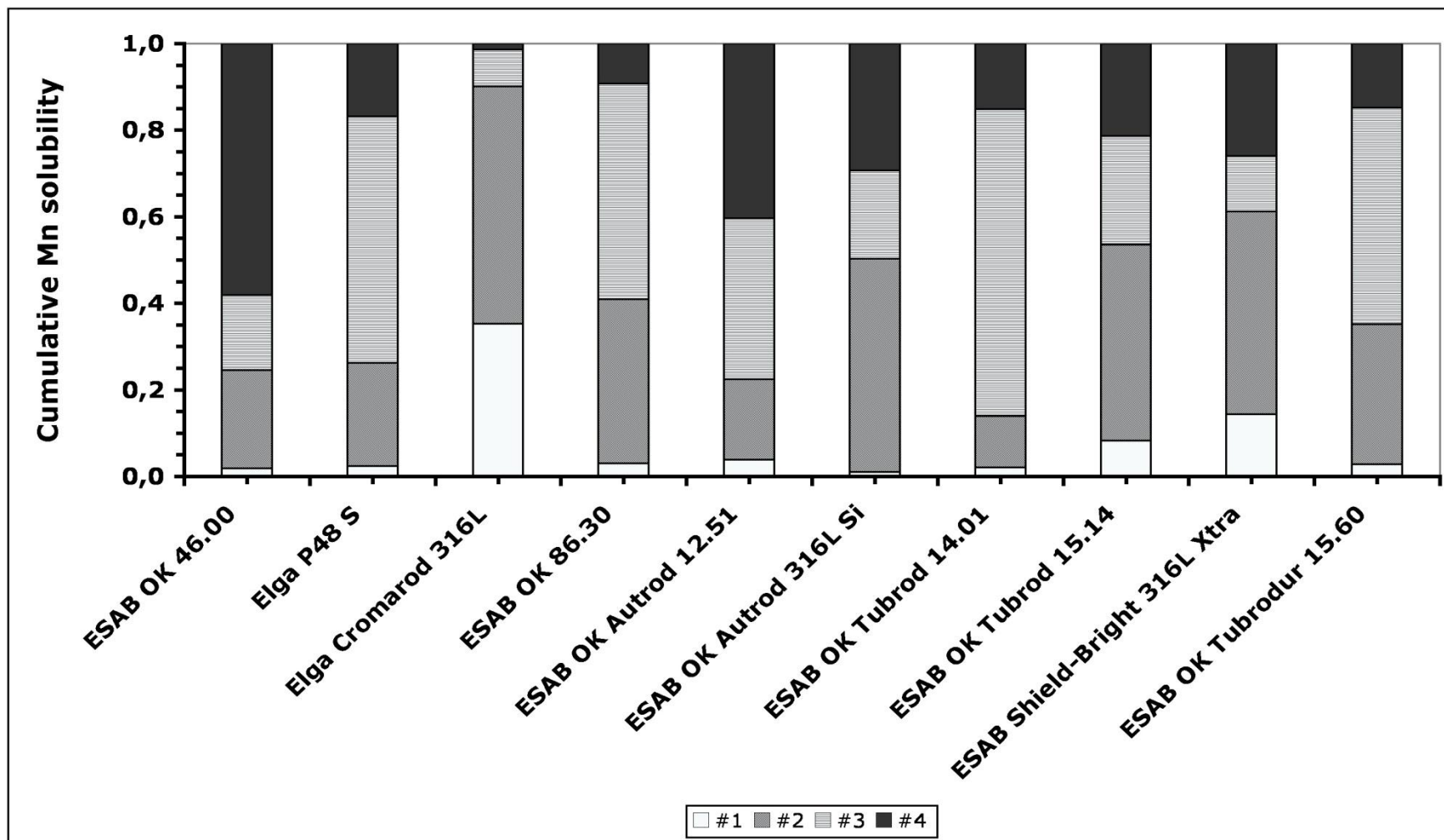
Kristallplan & 'ljus kant' runt aggregatet

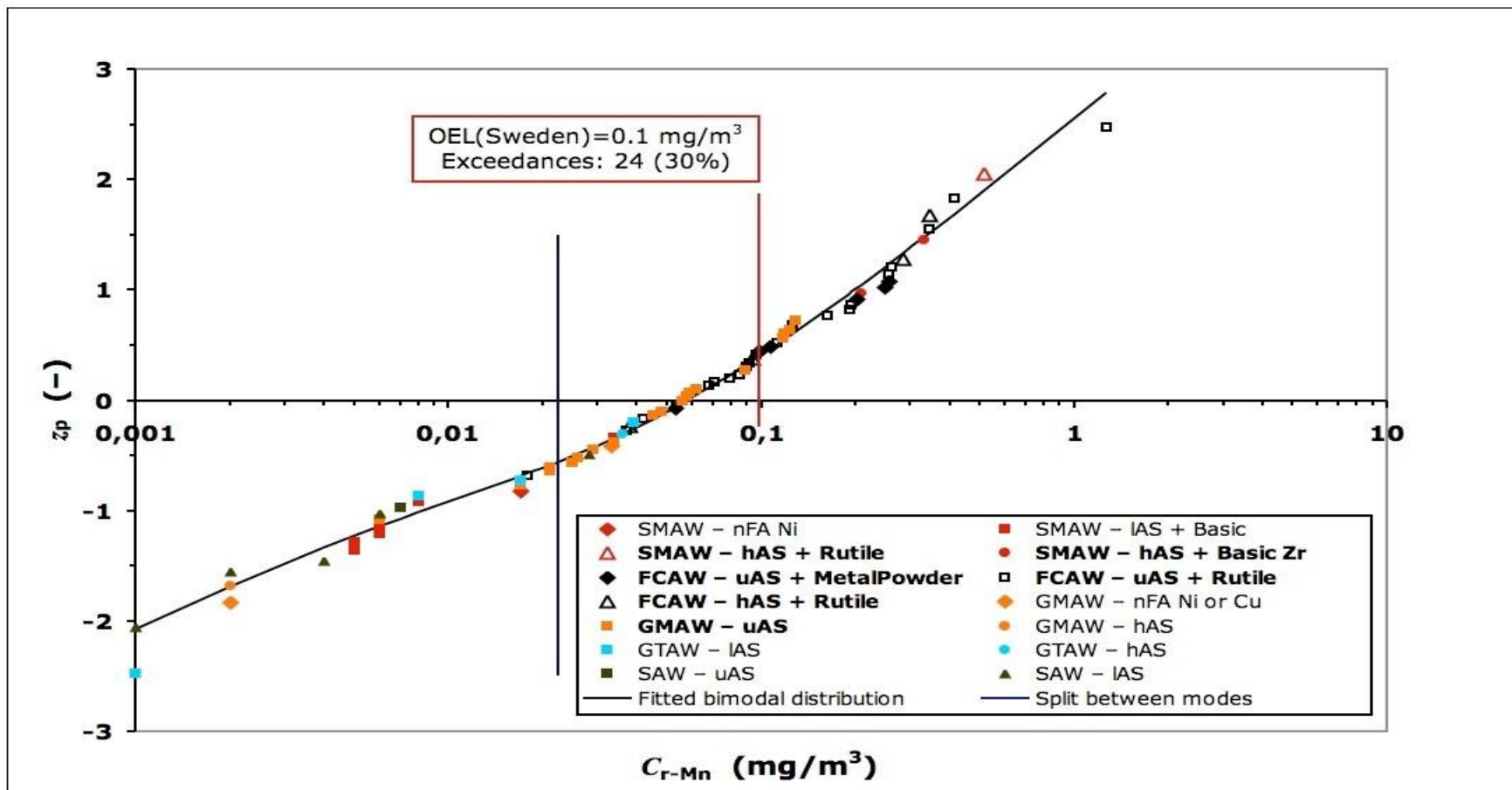

Speciering av Mn i svetsrök

sekv lakning bulkprov

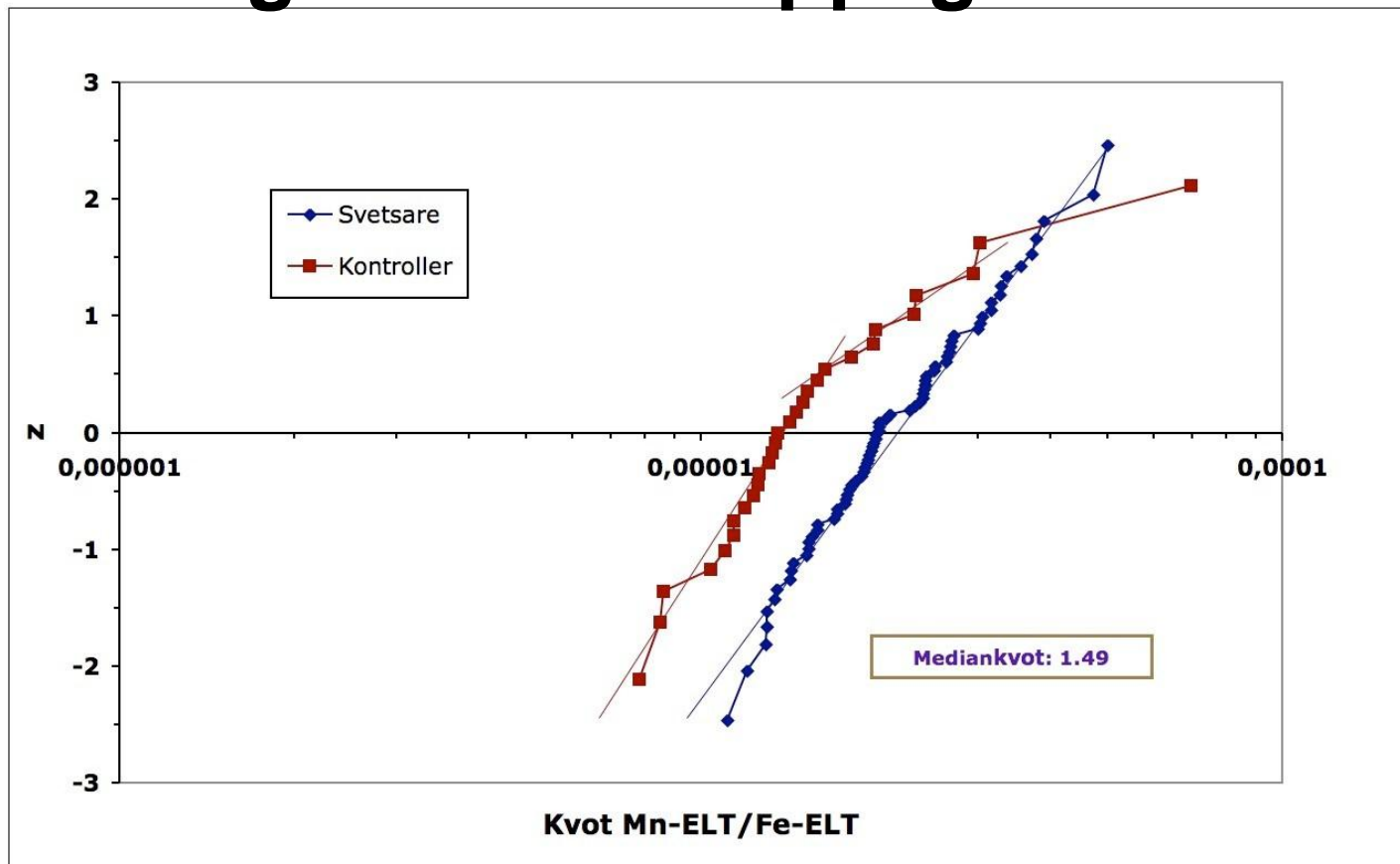

Respirabelt Mn i luft

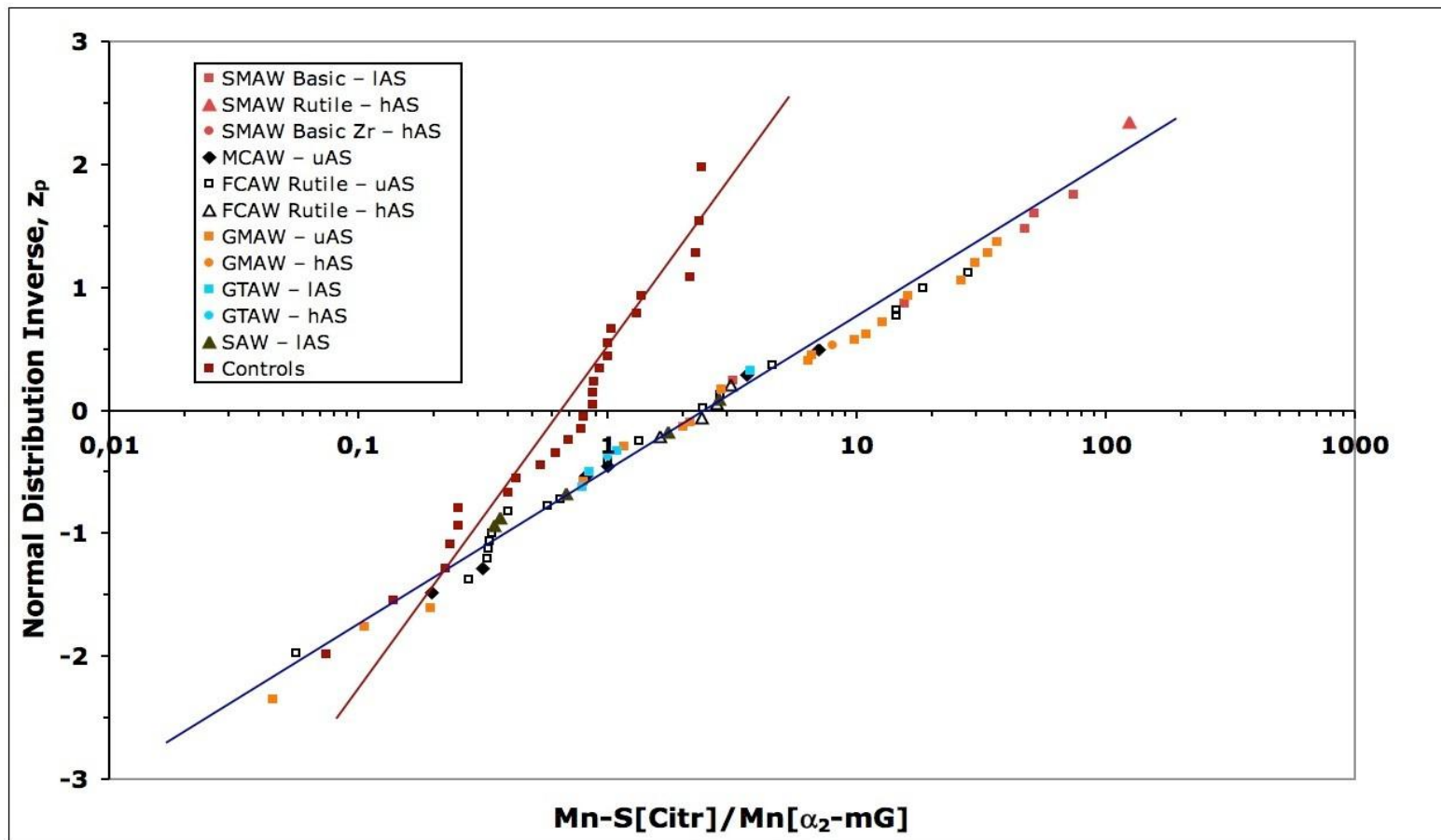
Fördelningen av svetsarnas manganexponering.

Mangan i blodkroppsgröt

Figur 10. Fördelningen för kvoten mangankoncentration/järnkonzentration för blodkroppsgröt för svetsare och kontroller

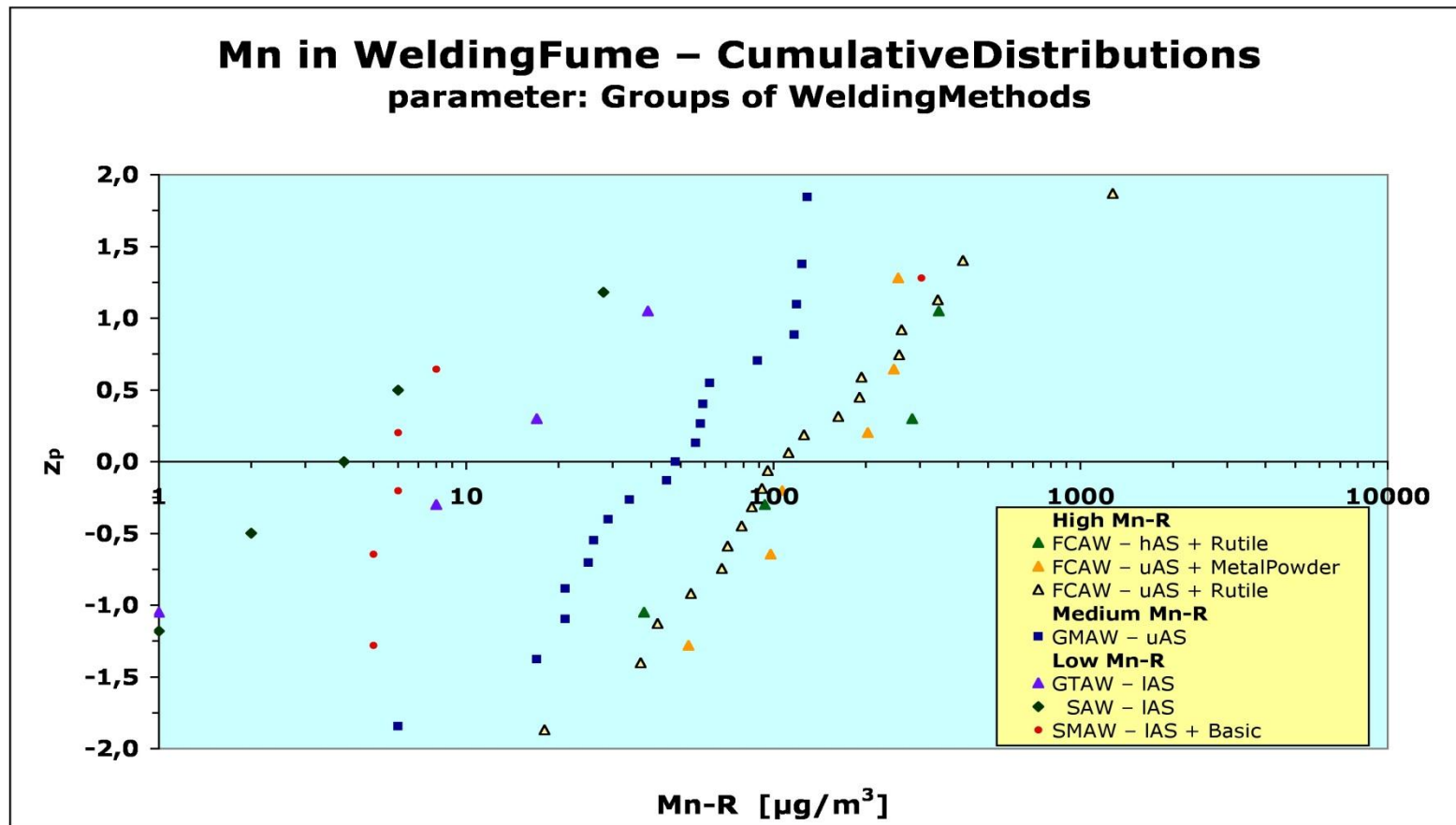
Speciering av Mn i serum/plasma

Fördelningen för kvoten mellan koncentration av mangan bundet till citrater i serum och koncentration mangan bundet till α_2 -makroglobulin för svetsare (grupperade efter svetsmetod) och kontroller

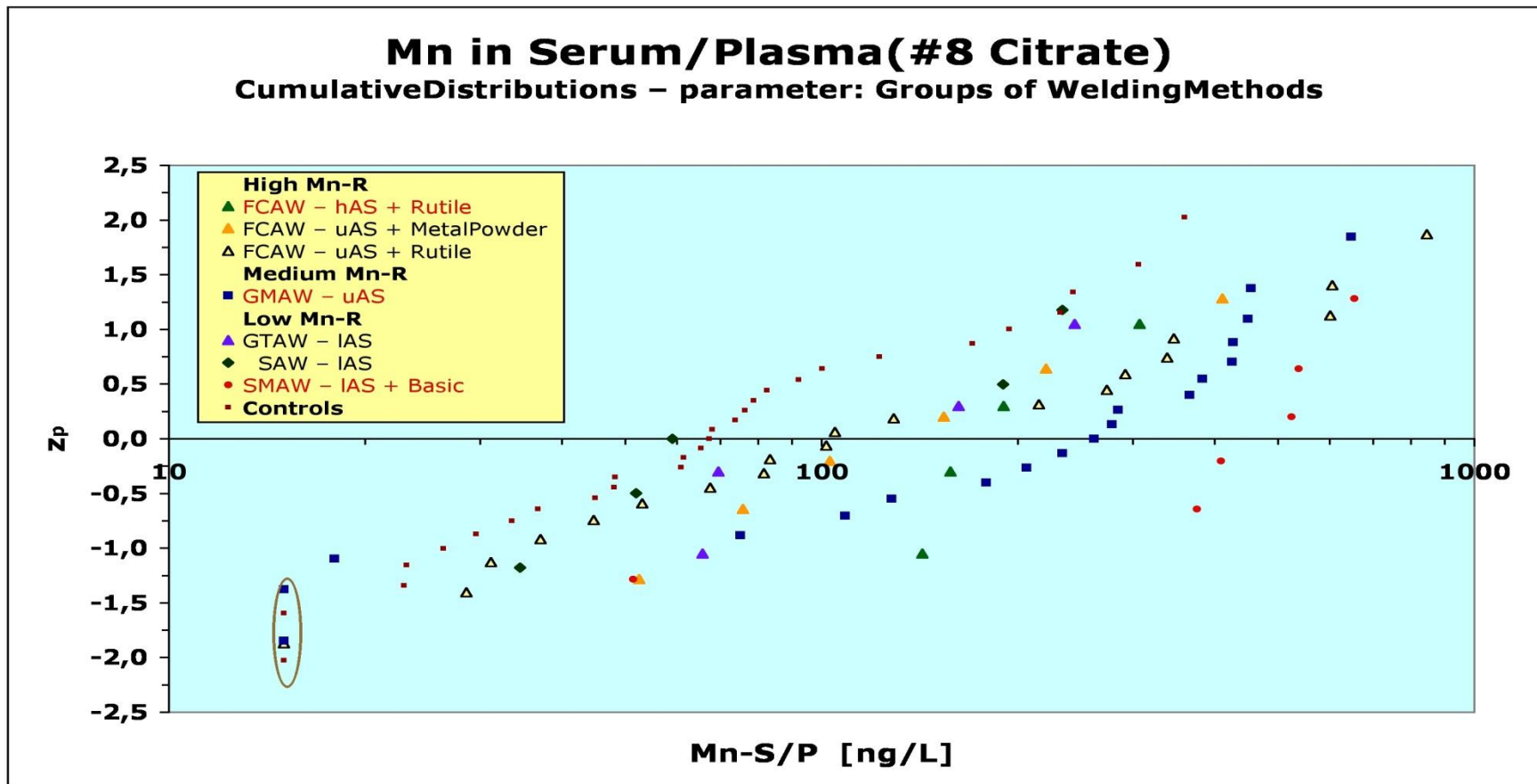
Mn i olika fraktioner – luft & blod

Effekt av Svetsmetoder (1)

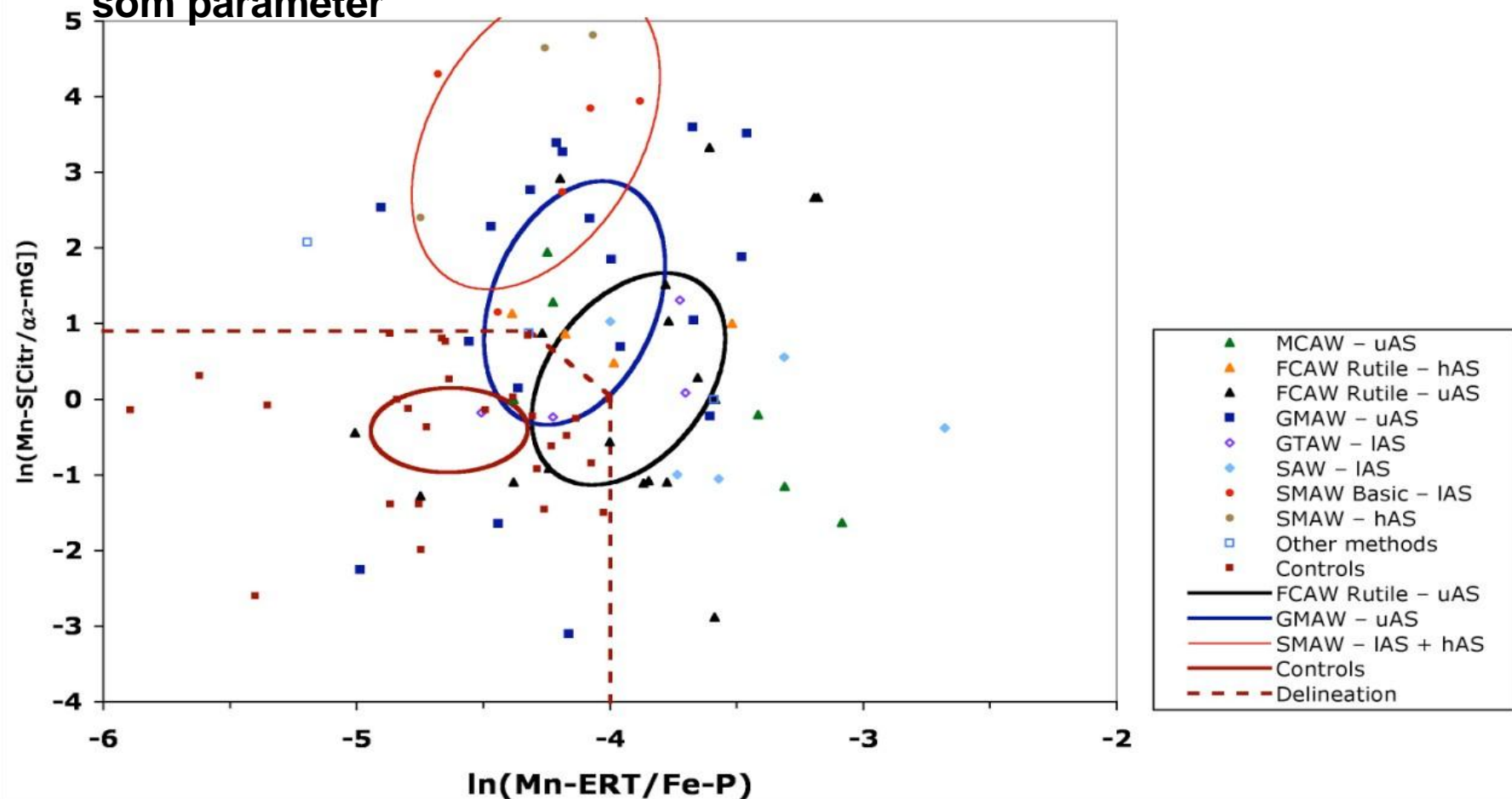
Mn i olika fraktioner – luft & blod

Effekt av Svetsmetoder (2)

Bloddata plottade mot två koncentrationskvoter med svetsmetod som parameter

Den tegelstensröda streckade linjen separerar gruppen kontroller från 80% av svetsarna

Resultat (1)

- Luft- och bloddata från 75 svetsare och 30 kontroller
- Utvecklat minicyklon för headsetprovtagning
- 30% av Mn-R överskrider HGV
- Låg andel av Mn-R deponeras i GE & ET1
  - 5–10% i GE
  - 0.1–1% i ET1
- Lågt eller inget generellt beroende av blodhalter på Mn-R
  - Stor och viktig individuell variation
  - Omöjligt att fastställa vem som blivit exponerad för mangan i svetsrök baserat på blodanalys

Resultat (2)

- Effekten av Mn-R på svetsares blodfraktioner jämfört med kontroller
  - Lägre Fe-S/P
  - Högre Mn-S/P
  - Högre Mn-halt transporterad med citrater & hydratiserad jon
  - Lägre Mn-halt transporterad av α_2 -makroglobulin (& transferrin)
  - Konstruerat två index för diskriminering av exponerade grupper mot kontroller
    - **Helblod:** Mn(blodkroppsgrot)/Fe (plasma)
    - **Serum:** Mn (citrat)/Mn (α_2 -makroglobulin)